

megfigyelni nem lehetett. Miután az épület padlószintje árvízvédelmi okokból 104,83 m tszf. szintig feltöltésre kerül, a régészeti lelőhely további mélyítéssel történő megfigyelésére nem volt mód. Az épület É-i felében az alapozási síkon mindössze kiszedett újkori épületalap, illetőleg épülettörmelékes feltöltés jelentkezett. A DNy-i oldalon sárga agyagfeltöltést, a DK-i részen ugyancsak sárga, de barna agyaggal kevert feltöltést figyeltünk meg ezen a szinten.

A szakfelügyelet során megfigyelt régészeti lelőhelyre utaló leletek előkerülési szintje megfeleltethető a közvetlenül É-ra fekvő Királyok útja 195–197. (63588 hrsz.) és 199–203. (63589 hrsz.) sz. alatti telken Szilas Gábor által 2008-ban végzett próbafeltáráson tapasztalt jelenségekkel. Egész pontosan a legközelebb feltárt 4. sz. árokban 101,72–101,92 m tszf. megtalált középső rézkori, késő bronzkori és kelta leletanyagot tartalmazó kultúr-réteggel, amely alatt a középső rézkori Ludanice-kultúra települési jelenségei is mutatkoztak. Mindezek alapján bizonyosnak tartható, hogy a több korszakot is magába foglaló lelőhely D-i irányban a Királyok útja 179–182. sz. alatti telek (jelenleg Kossuth Lajos üdülőpart 86–92.) területére és valószínűleg még attól D-re is kiterjedt.

M. VIRÁG ZSUZSANNA

85. Budapest, III. Kunigunda útja 49–59.

(KÖH 48369)

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma próbafeltárási keretében 3 ütemben (2009. június 25.–július 21., augusztus 3–19., november 5.–december 7.) 5 szondaárok, összesen 1300 m²-t kutatott a 19772 hrsz. telken. Az első és második ütem árkait a VPOP É-i előterében feltárt római kori épületrészlethez közel, a telek É-i sávjának K-i felén, a Bojtár utca felőli részen alakítottuk ki.

A VPOP alatti ásatáshoz a legközelebb – mintegy 60 m-re É-ra, az első ütemben kutatott, 2. szondaárok helyezkedett el. A K–Ny irányú, 27 m hosszú, 9 m széles és 2,4–2,6 m mélységig feltárt felület kutatása negatív eredménnyel zárult. A szonda felső részén 2 m vastag, építési törmelékkel erősen kevert, újkori feltöltés húzódott. Ennek a rétegnek az alsó részén – helyenként csak foltokban – egy szürkésbarna agyagos réteg mutatkozott, amelyből újkorral keverten minimális mennyiségű római kori leletanyag is elő került. Az újkorra keltezhető rétegek alatt már a leletanyag nélküli, sárga színű, helyenként homokos, helyenként agyagos altalaj jelentkezett.

A 2. szondától 50 m-re Ny-ra helyezkedett el az É–D irányú, 30 m hosszú, 9 m széles, 2,7–3 m mélységig feltárt 1. szondaárok. A modernkori tereprendezés miatt felül itt is kb. 2 m vastag, törmelékes feltöltés húzódott, amelyet ugyancsak szürkésbarna színű, agyagos, az újkori mellett, római kori leletanyagot is tartalmazó réteg zárt le. Az alatta előkerült, szintén szürkésbarna színű, humuszos réteg viszont már csak és kizárólag római kor-

ra keltezhető leleteket tartalmazott. Ennek a rétegnek az alsó negyedéből, a szonda D-i felén került elő az a 0,4 m széles, kötőanyag nélküli, ÉÉK–DDNy irányú, sárgásfehér mészkövekből álló, 8 m hosszan követhető régészeti jelenség, amely rendkívül rossz megtartása ellenére, valamiféle falalapozás – talán kerítésfal – maradványaként értelmezhető. Ezen objektumot tartalmazó rétegből, különösképpen annak a jelentkezési szintjéből, viszonylag nagy számban kerültek elő az építészet köréhez tartozó kísérő leletek, tegula-, imbrex-, és tubustöredékek. A fentiekén kívül jelentős mennyiségben kerültek elő jellegtelen szürke és sárga kerámia, valamint Rheinzaubern és Westendorf köréhez kapcsolható terra sigillata töredékek (Vámos Péter régész meghatározása). Említésre méltóak a szintén ebből a horizontból származó mécses-töredékek, rossz megtartású bronz- és ezüstérme (Philippus Arabs antoninianus), egy középen átfúrt, téglalap alakúra csiszolt karneol, egy számszeríjfibula és egy ezüstbulla. A szonda középső részén, annak Ny-i oldalán, már a falszerű objektum előkerülési szintje felett – mintegy földnyelvszerűen, megjelent a sárga színű, homokos-agyagos altalaj, amely meredeken lejtett Ny-i és D-i irányban. A kutatóárok É-i végén közvetlenül az altalaj felett került elő egy barna színű földdel kevert, faszenes-paticsos folt, amelyből a szürke és sárga kerámia mellett, szintén a fenti időszakra keltezhető terra sigillata töredékek is származtak.

A szondában előkerült falszerű objektum miatt tártuk fel a 3. szondát. A K–Ny irányú, 25 m hosszú és 8 m széles 3. árok közvetlenül csatlakozott az első árok D-i végéhez. A rétegződés ugyanúgy alakult.

A 4. szondaárkot a 3. ütemben, az előbbiektől, mintegy 250 m-re Ny-ra nyitottuk. A K–Ny irányú, 20 m hosszú, 16 m széles felület rétegsora részben az előzőekéhez hasonlóan alakult.

A szintén a 3. ütemben feltárt 16 m hosszú és 15 m széles, 5. szondaárok már a terület Kunigunda utca felőli részén feküdt. A felület rétegsora a 2. szondaárokhoz hasonlóan negatív eredménnyel zárult. A kb. 2 m vastag újkori feltöltés felső részén erősen törmelékes, alsó részén homogénebb, agyagosabb rétegződés volt megtalálható, amely közvetlenül a sárga színű, helyenként kavicsos, agyagos altalajon feküdt.

Összességben tehát, a telek K-i felén, a VPOP előterében feltárt római kori épület közelsége miatt, római kori objektumok és tárgyi emlékek kerültek elő, míg a Ny-i oldalon csak minimális mennyiségű leletanyag fordult elő, objektumok, régészeti jelenségek nélkül.

LASSÁNYI GÁBOR – ANDERKÓ KRISZTIÁN

86. Budapest, III. Óbuda, Északi városkapu

(KÖH 45945)

R, B

2009. május 4. és július 13. között elvégeztük a régészeti próbafeltárást a védett régészeti lelőhely területére eső 65554/17–29 hrsz. ingatlanokon.

A kutatott terület Budapest É-i részén a Pest megye–Budapest közigazgatási határ mellett helyezkedik el, a Barát-patak–Királyok útja–Hadrianus út–11. sz. főút által határolt részen. A lelőhely környéke, a Dunapart a mai Barát-patakig, a Királyok útja, őskori, római kori és középkori lelőhelyekkel érintett, ez számos adatból (levéltári adatok, leletbejelentések, ásatási adatok, hatástanulmány) ismert. A próbafeltárást megelőzően a BTM Aquincumi Múzeuma végzett régészeti szakfelügyeletet, ill. az annak során előkerült régészeti objektumok feltárását és dokumentálását, Láng Orsolya régész vezetésével 2008. szeptember 30. és október 15. között. Ekkor bronzkori és vaskori jelenségek kerültek napvilágra.

A próbafeltárást 5000 m²-enként végeztük, megszakítás nélkül két ütemben. Az első ütem keretében a terület D-i részén, a hajdanvolt üvegházak területén húztunk szondákat, a második ütemben a terület É-i részét szondáztuk meg, összesen 9958 m²-t.

Az I. ütem során, a legdélibb szondasorban – egy kivételével – minden szondában jelentkeztek objektumok. Ezen a részen Ny felé haladva a humuszréteg – az újkori bolygatás ellenére – vastagodott, így az utolsó 3 szondában intenzívebb objektumsűrűsödést tapasztaltunk. A második szondasorban jóval vastagabb földréteget kellett eltávolítani, hogy elérjük a sárga altalajt. Ezen a területen is az intenzív újkori bolygatások ellenére helyenként – főleg a Ny-i részen – már igen vastag, 30–50 cm-es eredeti humuszréteget találtunk. Itt is a Ny-i részen volt megfigyelhető egy kisebb objektumsűrűsödés. Ezen a bolygatott területen csak az őskorból származó objektumok nyomait találtuk meg.

Az első ütem során a Ny-i, főleg a DNy-i területen húzott szondákban feltárt jelenségek a bennük lévő leletanyag alapján a középső rézkor időszakára, a Ludanice-kultúrába sorolhatók. Az egyik kultúrréteget vágta egy kora bronzkorra datálható gödör. Az itt lévő objektumok, ill. a kultúrrétegek az újkori bolygatás szintje alól közvetlenül, a megmaradt eredeti humuszrétegből indultak.

A szondázott terület K-i részén lévő objektumok igen sekélyek, a felettük lévő újkori bolygatás igen nagymértékben elpusztította az eredeti humuszréteget, leletanyag nem vagy csak igen csekély mértékben került elő belőlük, jelenlegi datálásuk így még folyamatban van.

Összességében elmondható, hogy szórt jellegű településobjektumok találhatóak a területen, melyek helyenként sűrűsödési pontokat rajzolnak ki. Számos cölöplyuk, ill. egy cölöpszerkezetes épület részlete került elő. Ezek a sűrűsödési pontok feltételezhetően 1-1 lakóépületet és annak környezetét jelölik a rézkor időszakában.

A próbafeltárást kiemelkedő objektumai egy rézkori gödör, melyből egy csőtalpas edény csőtalptöredéke került elő; egy nagyobb rézkori gödör, mely az igen nagyszámú edénytöredéken kívül néhány őrlőkőtöredéket is tartalmazott a gödör alján egy kupacban elhelyezkedve és egy nagyobb méretű cölöpszerkezetes épület ÉK-i

sarka, melynek földbe mélyített szerkezetéből egy helyen a cölöpöknek ásott alapárok is megmaradt. A kora bronzkor időszakából (nagyrévi kultúra) előkerült egy – sajnos újkori beásással bolygatott – szórt hamvas temetkezés. A sír edénymellékletei közt egy kupacban számos kiskorsó és egy bronzkés említésre méltó.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat budapesti regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Budapesti Történelmi Múzeum Aquincumi Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Skriba-Tóth Judit, Berecz Barbara régészek; László Orsolya antropológus, Grósz Edit, Kiss László Levente, Sas Alexandra, Gere Natália ásatási technikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

KISJUHÁSZ VIKTÓRIA

87. Budapest, III. Pók utca vonala

(Aquincum polgárváros)

(KÖH 31058)

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma ez évben 2009. július 20. és szeptember 4. között végezte az ún. Aquincumi Híd és kapcsolódó úthálózata c. projekthez kapcsolódó régészeti feltárást. A területre (23235/1–2, 23236/1, 23237/2, 23239/2 hrsz.) épül majd a vasúttal párhuzamosan kiszélesített közút töltése, így a terület elfedésre kerül.

Az idei évben az Aranyhegyi-patak D-i oldalán, a Pók utca vonalában nyitott összesen 5 K–Ny irányú kutatóárokba teljes metszetét kaptuk a római kori település É-i szegélyének és közvetlen környezetének. A feltárást során nemcsak a különböző korszakokról, hanem az egykori domborzatról is érdekes, új adatokat nyerhettünk. A Duna felé a korábbi időszakokban (még a 19. században is) erősen lejtős területet csak az utóbbi évszázadban tölthették fel a mai szintre. A Szentendrei út zónájában még csak 1–1,5 m mélységben kerültek elő objektumok, míg K felé haladva, a Jégtörő utcánál lévő vasúti aluljáró magasságában már 3–3,5 m mélyen dokumentáltuk a régészeti emlékeket.

A római kori település maradványait a kutatott terület Ny-i részén (Szentendrei út zónája) a későbbi korok építkezései miatt már nem találtuk meg. Itt – feltételezően az Aranyhegyi-patak 19. századi védvonalához kapcsolódó – hevenyészett, római kori épületelemekből (többek között hypocaustum oszlopok) épített fal és kisebb földhányás (gát?), ill. egy a Duna felé lefutó, szabályos trapéz keresztmetszetű, macskakövekből épített kis vízelvezető árok került elő. Ez utóbbi talán a Pók utca elődjét É felől követő kis vízelvezető árok lehetett. Kelet felé a korábbi utcát szegélyező régi, még a 19. században kivágott nyárfasor tönkjeit is megtaláltuk (Grynaeus András meghatározása).

Kelet felé haladva az újkori bolygatás kisebb mértékű volt, így a feltöltés alatt a római kori város É-i szélének épületeihez tartozó, É–D irányú, igen széles (90 cm!) falmaradványok, É–D irányú utcárszletek